

Suhorijem, kjer se za take izdelke posebno dobra ilovica nahaja.

Med „mlakami“ v Trnovsko-Uremski dolini (posebno od Prema naprej doli proti Uremu) nahaja se jih pa tudi veliko tacih, katere bi se dale s par dosta globokima pokritima jarkoma zadostno osušiti. Ali bi pa morda še celó treba ne bilo, ker se navadno pod vršno plastjo rahle zemlje nahaja ne predebela plast ilovice, katera vodo zadržuje in zemljišče mokrotno napravlja, a pod to ilovinato plastjo pride navadno prodnata plast. Tu je treba na več krajih ilovino do proda prekopati, potem jamo med ilovinato plastjo z debelim robotim kamenjem nadevati, kar se potem z rahlo zemljo zasuje. Po takih skoz ilovinat zlog na povedani način napravljenih odduških išče si preobila voda sama v prodovino odtok, vsled česar taka „mlaka“ dovolj osušena postane in se lahko v travnik, kateri sladko travo rodi, predela in spremeni.

Ko bi bilo enkrat glavno delo osuševanja dovršeno, potem bi morala še brana dolgih in ostrih zob svoje delo na „mlakah“ izvršiti, s katero bi se mahovje in ločjevina razrahljalo in poruvalo, kar bi strohnelo tudi s prstenino (humus) zdatno pomnožilo.

Slednjič potrebuje se še prave vzajemne ljubezni in edinosti med dotičnimi občinami in posameznimi posestniki, da se vsemu delu osuševanja more vspešen konec izvršiti. Vsi vdeleženci — občine in posamezniki — naj bi o pravem času in na primernih mestih za blagor cele doline v edinosti in vzajemnosti skrbeli za primerno število dosta velikih apnenic, katere bi dale zadostnega apna, kot mineraličnega gnoja za osušene „mlake.“ Tako živo apno bi se potem v celih kosih (skalah) na osušene travnike kupoma primerno oddaljeno navozilo; ti kupi bi se sè zemljo pokrili do časa, da se živo apno v moko spremeni, kakoršna moka bi se potem po vsem osušenem in razbranem površji „mlak“, enakomerno raztrosila, katera bi v zemlji še nahajajočo se preobilo kislino in ob enem korenike trave, koja mokra tla ljubi, vničila in zadušila ter sladki travi tla ugodna napravila.

Apnenik se tukaj sploh na izhodni in severni strani v izobilji nahaja; kar bi napravo potrebnega apna nekoliko zaviralo, bila bi izjemno drva še najdražja. A tudi ti stroški bi se kmalo sami zadevajočim tisočkratno izplačevati začeli in bi jim brezbrojne obresti donašali.

Ker je pa o koristi živega apna — kot mineralnem gnoji — na vse strani g. Derganc v letošnjih „Novicah“ obširneje govoril, ne bodem tukaj o tej važni zadevi dalje razpravljaj.

Vsa navedena osuševanja bila bi pa tudi z velikimi denarnimi žrtvami združena, kakoršnih bi posamezne občine in posamezni posestniki pri tako žalostnih gmotnih razmerah, kot se tukaj nahajajo, nikakor sami zaglagati ne mogli. V ta prezoristni namen in dosego cilja trebalo bi izredne zdatne denarne pripomoči si zagotoviti. Zatoraj naj bi se prizadevala županstva v Trnovem, Bistrici, Jablanici (sedaj na doljnem Zemonu), v Smerjah, na Premu, v Košani in v Uremu, v kojih katastralnih občinah se navedeni mokri travniki nahajajo, s pomočjo človeko-ljubega in za pravi napredek svojega političnega okraja v resnici in polni meri nad vse zavzetega gosp. Antona Globočnika, c. kr. okrajnega glavarja v Postojni, potrebnih in primernih denarnih pripomočkov iz državne in deželne blagajnice si zagotoviti in pridobiti, na podlagi katerih bi se velikansko dobro delo v prid in povzdigo napredka izvesti moglo.

(Konec prih.)

Nekaj o državnih podporah za kmetijstvo.

Znano je našim bralcem, da c. k. ministerstvo kmetijstva družbam kmetijskim od leta 1868. daje podpore iz državnega zaklada. Koliko podpore dobiva na priliko družba kmetijska kranjska vsako leto, je tudi znano bralcem našim. Zanimivo bode tedaj zvedeti, koliko in kakošne podpore prosi, pa tudi večidel dobiva družba kmetijska dunajska. Naj tedaj iz dotične seje subvencijskega odbora družbe kmetijske dunajske poročamo, za katere oddelke kmetijstva in koliko je prosil za prihodnje leto.

Za kmetijske napredovalne šole	2000 gold.
za čebelarstvo, to je, za dotičnega popotnega učitelja, za brezplačno razdelitev panjev in za čebelarski časnik	900 „
za kmetijske razstave	3000 „
za zboljšave kmetijstva	3000 „
za čistilnice deteljnega semena in za druge take stroje	500 „
za načrte kmetijskih stavb (Baupläne)	100 „
za ustanovo zavoda, v katerem se preskuša dobrota različnih semen	800 „
za pospeh govedoreje, to je, za nakup plemennih bikov, telic in krav	3000 „
za pospeh drobnice	500 „
za pospeh konjereje	6000 „
za povzdigo sadjereje, to je, za drevesnice, cepiče in nakup sušilnic	1000 „
za pospeh vinoreje, to je, za premije vinorejske	500 „

Tedaj skupaj 21.300 gold.

Če po takem družba kmetijska dunajska, ki je mnogo premožnejša od družbe kmetijske kranjske, za pospeh kmetijstva v deželi, kjer je kmetijstvo na višji stopnji, zahteva letne podpore 21.300 gold., se pač ne more družbi kmetijski kranjski očitati, da so njene zahteve prenapete, ako želi podpore 16.600 gold.

* *Gosp. dr. Gršak v Ormoži* javlja gg. občinskim predstojnikom in drugim posestnikom ormoškega okraja, da je kot zaupni mož za reklamacije pripravljen vsa pojasnila in reklamacije zavoljo novega davka prošnikom brezplačno storiti.

* *Celjska hranilnica* je v nemčurskih rokah in se močno boji nove slovenske celjske posojilnice. Zato je sedaj tudi sklenila, za kmete napraviti nekošno posojilnico. Prej ji to ni prišlo na misel. Vemo, kam pestaco molí.

Svilorejcem na znanje!

V goriškem časniku „Soča“ nahajamo sledeče naznanilo:

Izvrstno z mikroskopom vestno pripravljeno svilodno seme (jajčica gosonic sviloprejk) domačega pšeničnega in belega plemena oddaja po 7 gold. unco gosp. Franc pl. Gironcolli v Gorici, Via Scuole.

Slovansko slovstvo.

* „*Cesarjevič Rudolf, nastolnik avstrijski*“. Pod tem naslovom napoveduje „Učit. Tovariš“ novo knjižico, katera pride te dni na Dunaji na svitlo, v slavo poroke cesarjeviča Rudolfa, in jo je spisal gosp. učitelj *

Iv. Tomšič. Ozaljšana je z lepima podoboma cesarjeviča Rudolfa in njegove neveste princesinje Štefanije ter je namenjena šolski mladini. Cena knjižici je 10 krajcarjev.

* *Pesmi na slavo cesarjevičeve poroke* je prof. Nedved zložil dvoje napevov, ki ju je v prilogi prinesel „Učit. Tovariš“ v svojem zadnjem listu. Posebni ponatisi te pesmi se bodo dobivali pri Milicu po 3 kr.

* *Rječnik hrvatskoga ili srbskoga jezika*, kojega obraduje D. Daničić i izdaje jugoslovanska akademija znanosti i umjetnosti, je prišel na svetlo zvezek 2., ki od besede „Besjeda“ sega do besede „Bogat“ in od 16. do 30. pôle. Cena zvezku je 3 gold.

* „*Srpske Zore*“ 3. letošnjemu listu, okinčanemu med drugimi tudi z lično podobo ruskega cara Aleksandra III., je priložen listek s sledečo opazko: „Otacbina“, mesečni list za književnost, nauk in društveno življenje, končal je s svojim 24. zvezkom drugo svoje leto. Navzlic velikanski množini spisov in pesem, katere je prinesel, jeli so se vsejedno naročniki izgubivati, tako, da bi morala skoro ponehati izhajati. Urednik njen, dr. Vladan Djordjevič, pozivlja vse prijatelje srbske književnosti, da se v mnogobrojnem številu naroče na list. Cena „Otacbini“ je 24 dinarjev na leto. Izhaja v Belgradu 1. dne vsakega meseca.

Zgodovinske stvari.

Rimska stolica zaščitnica blagovestnikov slovanskih v boji z nemškimi škofi.

Spisal Ivan Lavrenčič.

(Dalje.)

V.

Ko je papež Janez VIII. osvobodil Metoda, zamoreta zopet vspešno delovati na polji svojega vzvišenega poklica. S prejšnjo navdušnostjo podučuje ljudstvo ne le samo v kneževini Koceljevi, temuč tudi dalje proti jugu: po današnjem Srbskem, Hrvaškem, Slovenskem, Dalmatinskem, Istrijanskem; če ne povsod neposrednje, vsaj posrednje s svojo slovensko liturgijo. Kocelj mu je povsod desna roka, ali žalibože, da pokosi nemila smrt vrlega kneza uže l. 877. Sledi mu Karlmanov nezakonski sin Arnulf, ki ni nikakor prijazen našemu blagovestniku. Zato si išče Metod zavetja v drugem delu svoje nadškofije v Moravi, kjer ga narod in knez z radostnim srcem sprejme. Svatopluk namreč, spoznavši hudobijo svojo, poboljšal se je in skušal doseči in utrditi mogočnost in slavo Moravije. A kdo bi jim zamogel bolj pospeševati njegovo podvzetje, nego Metod s slovensko liturgijo; zato sprejme ga prijazno in podpira apostola v sv. delovanju, ki se razteza daleko okrog čez meje moravske.

Ali kača zavisti ne miruje v srcu nemških biskopov; zopet prično metati na Metoda pušice kaljene v strupu laži. Dolže ga pri papežu krivoverstva, Grkom vlastnega: da izhaja sv. duh samo od očeta, ne pa tudi od sina; in drugič, da še vedno opravlja službo božjo v jeziku barskem, in sicer samo zavoljo tega, da prikrije Nemcem svoje zmote. Opiraje se na te pritožbe, zahtevajo, da odstavi papež Metoda od nadbiskopskega urada. Da bi pa imele hudobne laži več veljave, pridobé za nakane svoje kneze Svatopluka s tem, da ga preverijo, da je njegova duša v veliki nevarnosti pogube, če posluša še dalje svojega nadvladiko. Svato-

pluk ne vedé, komu bi verjel, ali svojemu nadbiskopu ali tožnikom njegovim, podpira tožbo germanskih vladik ter pošlje l. 879. svojega poslanca, slovenskega duhovnika Janeza Beneškega v Rim.

Ko zasliši papež poslanca, se kar čudi, da more Metod drugače učiti, nego prava rimska katoliška cerkev? Metod! ki je zapustil sè svojim bratom filozofom Cirilom razkolniški Carigrad? On! ki je dokazal uže tolikrat, da ne drži s Fotijem, marveč z Rimom? On! ki je bil eden najzvestejših prijateljev rimske stolice? Da! tega ne more papež verjeti. Ali sedaj ima črno na belem pritožbo zoper njega, katero podpira lastni knez! To hoče preiskati in razsoditi. Precej piše pismo na Metoda, v katerem mu velí, podati se brez izgovora in odloga v Rim, da se prepriča o veri njegovi. Zraven piše tudi Svatopluku, da naj posluša samo one učnike, ki učé tako, kakor zapoveduje rimska cerkev.

Z mirno vestjo se podá Metod na dolgi pot, dobro vedé, da bode očistil sebe, a osramotil nasprotnike svoje. Spremljajo ga poslanci Svatoplukovi med drugimi Zemizič in nemški duhovnik Vihing,*) najhujši nasprotnik Metodov. V Rim prišedši, pokloni se papežu in obiše grob apostolov Petra in Pavla. Janez VIII. skliče zbor biskopov in duhovnikov, ki preiskujejo tožbo; zboru predseduje papež sam. Prebere se prva točka pritožbe, ki dolži Metoda, da moli „Credo“ brez „filioque“. Metod obstoji in pripozna; ali dokaže tudi, da se strinja popolnoma z rimsko cerkvijo, ki še ni sprejela onega pridavka v svoj „Credo“. Nemški škofje, pravi Metod, molijo „Vero“ z onim pridavkom, ali on se ne more držati običaja nemških biskopov, temuč držati se hoče vedno običaja biskopa rimskega namestnika Kristovega; kedar bode tedaj molila rimska cerkev „Credo“ s filioque“, molil je bode tudi on sè svečeniki svojimi. Če ga pa dolže nasprotniki zarad tega razkolništva, se motijo jako, kajti on se zлага, kakor v vseh družih veronaukih, tako tudi o nauku o sv. Duhu popolnoma z rimsko cerkvijo, namreč, da izhaja sv. Duh od očeta in sina.

Zbor odobruje in hvali njegovo početje; papež povečuje ga še bolj, nego prej, kar jasno priča list, katerega je pisal meseca junija leta 880. Svatopluku. Janez VIII. piše namreč med drugim: „Ker smo ga našli v vseh cerkvenih naukih pravovernega in cerkvenemu prospehu prijaznega, pošljemo ga zopet k oskrbovanju, njemu izročene cerkve božje in velimo, da ga sprejmete kot svojega lastnega pastirja, z dostojno častjo in z radostnim srcem. Tudi ga potrdimo vsled naše nam vlastne oblasti v njegovem nadbiskopskem uredu in zaukazemo, da ostane z pomočjo božjo tudi za naprej v časti svoji; tako sicer, da se gledé cerkvenih opravil ravna po cerkvenih zapovedih in je oskrbuje pred Bogom; kajti ljudstvo gospodovo mu je izročeno in on bode dajal odgovor za duše njihove. Ukazujemo tudi, da so našemu uže pred imenovanemu bratu, nadbiskopu vašemu, vdani in v vseh rečeh pokorni vsi mašniki, diakoni in duhovniki vsake vrste, naj so Slovani ali katerega družega naroda, da le v vaših deželah bivajo, in sicer tako, da ničesar ne storé brez vednosti njegove. Če bi pa bili uporni in nepokorni in se ne hoteli nikakor poboljšati, zaukazujemo, da jih izženete iz pokrajin vaših.“

Tako je splavala prva nada nemških škofov, češ, Metoda bo papež odstavil in Vihinga v nadškofa posvetil, po vodi. Ali mislijo si, Vihing mora biti škof,

*) Šel je v Rim, da bi ga posvetil papež v škofa.